Ленгстон Хуз

Статуси і Статуї

— Того тижня, коли ховали Малькольма N., у Гарлемі було стільки полісменів, наче якийсь їхній з'їзд зібрався. А на півдні в Алабамі, у Селмі, тоді поліція мала стільки роботи — арештовувати негрів, що доводилося спішно приводити до присяги нових полісменів, набраних із ку-клукс-клану,— сказав Простак.— Певне, нью-йоркському муніципалітету це діло обійшлося в півмільйона доларів — держати всю оту поліцію в Гарлемі цілий тиждень, та ще й доплачувати за понаднормові години. А штат Алабама трохи не збанкрутував, годуючи в тюрмі заарештованих негрів.

Мені здається, білим було б дешевше просто заходитись та й дати неграм усе, чого ті хочуть, і не витрачати більше таких грошей на поліцію, та в'язниці, та суди, та на отих старих суддів, що все видають постанови, а на них ніхто й не зважає. Скільки ж воно все коштує!

— Авжеж,— погодився я.

— А втім, усі гроші й так у білих,— міркував далі Простав-отож їм і не шкода втрачатися. Всіх однаково не витратять.

А негрові хтозна-як важко збитись на три-чотири сотні. Чорношкірий навряд чи спроможеться роздобути стільки грошей, щоб перебратись із Брукліна до Бронкса, вже не кажучи про доплату за зупинку в Гарлемі. Ми — нужденний народ. Ось чому я й хотів би стягти заборговане моїм предкам за всю ту роботу, що вони зробили в цій країні за часів рабства!

— Статус обмежень установлено вже давно,— озвався я.

— Може, через це динамітники й хочуть ту статую підірвати,— зауважив Простак.

— Та я не про статую Свободи. Я говорю про статус обмежень.

— Ото й усе, що нам дали,— відказав Простак,— бо статуя Свободи весь час стоїть спиною до Гарлема.

— Вона завжди дивилась у море,— пояснив я,— в той бік, звідки прийшли білі американці. А ви, африканці, прибули південними шляхами, вас висаджували здебільшого у Вірджинії й Каролінах тощо — задовго до того, як Свобода запалила свій смолоскип.

— Еге, тоді горіли тільки смолоскипи ку-клукс-клану,— погодився Простак.— Ти знаєш, я, відколи живу в Гарлемі, ще не бачив тієї Свободи в обличчя, але на поштових картках вона гарна. І я сподіваюся, що її не підірвуть перше, ніж я побачу

її в вічі. Як ти гадаєш: звідки люди беруть усі оті бомби та динаміт, щоб підстроювати вибухи, коли тепер навіть хлопчисько петарди не може купити для забавки в день Четвертого липня?

Петарди, бач, заборонені. А брусок динаміту, бомбочку, гвинтівку, пістолет будь-хто може дістати, коли захоче зробити якесь паскудство. А таким мирним людям, як я, краще не попадатись поліції в руки з будь-якою зброєю, хай навіть для самозахисту в ліфті.

Що я можу мати при собі, щоб оборонитись від наркомана, коли тому треба тридцять доларів на укол? Правда, наркоман тільки гляне на мене — й зразу побачить, що грошей у мене нема. Але ж як йому припече, то він ладен у старця торбу відняти. Нехай би місто врядило наркоманський фонд для тих бідолах і платило за їхні уколи, то вони б і не мусили грабувати старих жінок і таксистів. Адже колись були пункти

роздачі юшки — під час великої кризи,— то хай тепер будуть пункти безкоштовних уколів.

— А в Англії, власне, так і роблять, як ти кажеш. Там у них є пункти, де наркоман може "заправитись". А в Нью-Йорку таке вибило б грунт із-під ніг у спекулянтів героїном — і дрібних, і великих, що загрібають на цьому мільйони. І злочинів би наполовину поменшало.

— Згоден,— сказав Простак,— бо тоді наркомани не мусили б грабувати мене, щоб платити отим спекулянтам. Тож нехай муніципалітет не витрачає стільки грошей, щоб держати в шорах сумирних негрів, а трусне гаманцем і вгамує наркоманів.

Я гадаю, такому наркоманові й тяжче вдарити та пограбувати стару жінку в Квінсі, ніж негрові зняти колотнечу в Гарлемі. Ті, що встряють у колотнечу, здебільшого здорові лобурі й самі добрі забіяки, тож якось можуть постояти за себе. А вісімдесятирічна жінка не може. Або як чоловіка чи жінку заскочать у ліфті самна-сам, хай бог милує! Оці ліфти без ліфтерів наче й придумано для грабунків. А в Гарлемі у більшості ліфтів зроду не було ліфтера. Наркомани просто вподобали ліфти у нашому будинку.

Коли на третьому поверсі до ліфта ввійде знавіснілий наркоман, що ти можеш зробити? Або уяви, що ти таксист, сам за кермом, і околиця безлюдна, а позаду сидять хлопці й аж трусяться, щоб добути на укол! Тож нехай краще міська влада запише в новий бюджет пункти безкоштовних уколів.

— Піди скажи це в муніципалітеті, то з тебе посміються.

— А може, новий мер і не посміється,— відказав Простак.— То жіночка і з себе непогана, й тямуща.

— Еге, місіс Мотлі вродлива жінка,— погодився я.

— Мені вона схожа на статую Свободи,— сказав Простак.— І спиною вона до Гарлема не повернеться, бо сама там жила й знає, про що я говорю. Вона знає, що в нас мільйон фараонів і півмільйона наркоманів і що нам треба безкоштовних уколів.

— Щодо мільйона й півмільйона ти загнув,— усміхнувся я.— І переплутав усі проблеми.

— То проблеми мене заплутали,— відказав Простак.— Але я сподіваюся, що та'гарненька місіс Мотлі живе не в такому будинку, де ліфт без ліфтера. А як у такому, то хай би міська влада зняла з поста котрогось гарлемського фараона, що стовбичить там на розі, й приставила до неї, щоб охороняв її ввечері, коли вона йтиме з муніципалітету додому. Бо в нас он скільки наркоманів чатує коло ліфтів без ліфтера, аби добути тридцять доларів на укол, а я не хочу, щоб із моєю статуєю Свободи щось сталося.

— Ти маєш на увазі Констанцію Бейкер-Мотлі?

— Авжеж,— відповів Простак.